

Kaj o vira dialog

Vsakokrat, kadar grem po tržaški ul. Roma me zbode v oči s črno barvo ali morda s kolomazom napackan napis na nekem vogalu blizu pošte: »Johnson assassino sionista«. Verjetno je napačno napisano ime bivšega ameriškega predsednika tisto, kar me vedno, kadar grem mimo, podzavestno razdraži. Toda takih in podobnih napisov je poln ves Trst. Nešteto je židov, na katerih so neznanci dali duška, skoro vedno v zelo pomanjkljivem pravopisu, svojim simpatijam ali antipatijam do Američanov ali do Rusov, posebno pa še do osebnosti, ki veljajo za nekake simbole raznih sistemov, kot npr. Mao, Franco, Tito, Stalin, Guevara. Celotni imeni Hitlerja in Togliattija je mogoče zaslediti.

Vendar se mi zdi tisti napis v Via Roma: »Johnson assassino sionista« posebno značilen. Nekdo, ki niti ni vedel, kako se Johnson pravzaprav piše in ga torej zelo slabo pozna, je bil vendar tako prepričan, da je bivši ameriški predsednik morilec in »cionist«, da je moral to razglasiti s kolomazom po zidu, če že ne »urbi et orbi«, pa vsaj mimoidočim. Kako vendar, da mu je to drugo tako dobro znano, ko pa mu ni znano tako preprosto dejstvo, kot je pravilna oblika Johnsonovega priimka? Da bi lahko človek tako s prepričanjem zapisal, da je Johnson morilec in »cionist«, bi moral namreč poznati neprimerno več dejstev in si vtisniti v spomin neprimerno več podatkov, kakor pa je zaporedje sedmih črk Johnsonovega priimka.

Tu smo pravzaprav pri bistvu enega glavnih problemov našega časa, namreč da vse premnogim ljudem — ne samo tistim, ki pišejo s kolomazom po zidovih, ampak tudi tistim, ki tiskajo svoje misli v časnikih in knjigah in celo z najmodernejšimi tiskarskimi stroji — sploh niso več važna dejstva in podatki, ampak samo še lastna predstava o tistem, o čemer hočejo izraziti svoje mnenje, to je zlasti o svojih političnih in ideoloških nasprotnikih, pa tudi o ideologijah in političnih gibanjih, h katerim se prištevajo. Dejstva in podatki jih ne zanimajo; kvečjemu, če dozdevno potrjujejo njihovo lastno predstavo. Če pa jo postavljajo na laž, se ne zmenijo zanje, pa naj so dejstva še tako očitna. Važne so samo še ideologije, ne pa dejstva.

V tem je vzrok, da je politični dialog, bodisi v svetovnem bodisi v slovenskem merilu tako težaven. Vsak se je zabarikadiral v svojo ideologijo, v svojo tezo, v svoje »prepričanje« in nobeno dejstvo ga ne premakne od tam, pa če še tako ogitno dokazuje zgrešenost njegove ideološke in politične postojanke. To je vzrok, da so nastale na političnem in kulturnem področju, tudi v območju slovenstva in naše manjšine, prave anahronistične slepe ulice ali vreče, ki so neprodušne zaprte za vse, kar ni sfabricirano samo zanje. Obžalovanja vredno je namreč posebno to, da se s takimi miselnimi kalupi in anahronizmi ne zadovo-

(dalje na 3. strani)

Čehi na evropskih cestah

Zadnje mesece, ko so prihajale s Češkega in Slovaškega vedno bolj žalostne novice o posledicah sovjetske okupacije: o uvedbi cenzure nad tiskom in radiotelevizijo, o odstavitvah urednikov, o odriivanju tistih funkcionarjev, ki so se najbolj izpostavili za Dubčekove ideje, o preprečevanju demonstracij, o vdanostnih izjavah Moskvi itd., smo bili prepričani, da se je okrog Češkoslovaške spustila železna zavesa. Mislili smo, da letos ne bomo videli na cestah v zahodni in južni Evropi toliko čeških avtomobilov, kot smo jih videli lansko poletje. Vendar smo se na srečo zmotili. Te dni lahko vidimo parkirane češkoslovaške avtomobile v vseh ulicah v središču Trsta in srečamo jih lahko na vseh avtomobilskih cestah zahodne in južne Evrope. Iz Jugoslavije poročajo o pravem navalu češkoslovaških turistov, katere seveda najbolj mika topla voda Jadranskega morja. Vse kaže, da je letošnjih turistov iz Češkoslovaške še več kakor lansko leto. In ti ljudje iz Češke in Slovaške tudi ne izgledajo, kot da bi bili zlomljeni od terorja.

Po tem se lahko sklepa, da Husakov režim le ne pomeni popolnega odstopa od Dubčekove »pomladi« in da je širok pri dajanju potnih listov. Tudi iz drugih virov se je zvedelo, da je položaj na Češkoslovaškem znosen in da ni občutiti takega strahu in more, kot ju iz lastne izkušnje poznamo v zvezi s pojmom okupacije. Najhujša je pač zavest, da je okupator v državi in da češki in slovaški narod nista popolna gospodarja v lastnih domovinah. Vendar pa se držijo Rusi čim bolj ob strani, daleč od mest, in — kot je poročal te dni neki slovenski obiskovavec, ki se je vrnil s Češkega — jih na cestah skoraj ni opaziti. To pomeni vsaj psihološko olajšanje za Čeha in Slovake.

PREDVSEM TAKTIKA

Husakov režim je sicer res uvedel razne cenzurne ukrepe in začel uporabljati jezik, ki se zdi ruskim ušesom veliko bolj sprejemljiv, Čehom in Slovakom pa mnogo manj simpatičen od Dubčekovega, toda, kot vse kaže, je to predvsem taktika. V Čehih je vendarle veliko švejkovščine in spričo ruskih tankov, ki parkirajo po čeških gozdovih, pač ne kaže drugega, kakor da se malo potuhnejo in zaigrajo dobrega vojaka Švejka. Tako se zdi, da stoji Husak pred Rusi v pozoru in z eno roko pokorno salutira, z drugo, ki jo drži na hrbtu, pa miga svojim Čehom in Slovakom, češ, nič se ne bojte, jih bomo že »okrog prinesli«. Dejstvo je, da doslej ni bilo nikakega terorja, nihče ni bil obsojen zaradi svojega obnašanja in delovanja v času Dubčekovega režima ali v dneh sovjetske okupacije in nikake rehabilitacije iz tistega časa niso bile preklicane, kar ni

majhnega pomena, glede na to, da so lani rehabilitirali na tisoče preganjanih in obsojenih iz Gottwaldovega in Novotnyjevega časa. Nasprotno, sodne rehabilitacije se vrše naprej. Pozabiti se tudi ne sme, da je bil Husak eden najtesnejših Dubčekovih sodelavcev in da mu je ostal zvest tudi po sovjetski okupaciji. Na oblast je prišel potem, ko je postal položaj za Dubčeka v resnici nevzdržen zaradi ruskega pritiska. Vendar sta ostala, kot vse kaže, Dubček in Husak še nadalje prijatelja, vsekakor pa med njima ni prišlo do kakega očitnega in ostrega preloma. Tako je skoraj verjetno, da je prišel Husak na oblast s taktično igro same Dubčekove skupine, ki je pač porinila takrat, ko Rusi niso mogli več prenesti Dubčeka, naprej drugo garnituro s Husakom na čelu, ki se zdi Rusom zanesljivejši.

V PRID ČEHOM IN SLOVAKOM

Važno je, da se novo, toplejše, svobodoljubnejše politično ozračje, ki ga je ustvarila Dubčekova vladavina, ponovno ne shladi pod pišem moskovskih sap do tako nizke temperature, ki je vladala pod Novotnyem — da niti ne omenjamo Gottwalda in pravega stalinizma. Čehi in Slovaki vedo, da je treba potrpeti in zaigrati Švejkovovo igro, dokler se razmere v Evropi ponovno ne spremenijo v taki meri, da bo Rusija prisiljena umakniti svoje čete s češke in slovaške zemlje. Razmere v Evropi in na svetu pa se hitro spreminjajo. Danes je Rusija tista, ki se poteguje za prijateljstvo Zahoda. Prav te dni je prišlo do prave diplomatske senzacije, ko se je zvedelo, da išče Moskva dialog z Zahodno Nemčijo in da je baje pripravljena iti pri tem celo preko vzhodnonemškega prvaka in doslej najzvestejšega moskovskega pristaša Ulbrichta. Znano je tudi, da si Moskva vztrajno prizadeva za ameriško dobrohotnost v svojem sporu s Kitajsko. Sovjetski zunanji minister Gomiko pa bo baje tudi uradno obiskal Jugoslavijo, da bi »normaliziral« odnose med obema državama, ki so se po sovjetski zasedbi Češkoslovaške zelo poslabšali, saj je bila Jugoslavija tista evropska država, ki je najostreje obsodila sovjetski vdor na Češkoslovaško.

Nujno je, da bodo imeli — ali že imajo — od tega korist tudi Čehi in Slovaki. Sovjeti si zdaj tam ne morejo privoščiti, da bi prenapenjali strune. Čehi so lahko zadihali nekoliko bolj sproščeno in z večjim upanjem v bodočnost, medtem ko v ruskih voditeljih narašča zaskrbljenost zaradi položaja na meji s Kitajsko. To je tisti oblak na sovjetskem nebu, ki veljakom v Kremlju ne da mirno spati, medtem ko Čehi lahko to poletje ponovno merijo evropske avtoceste s svojimi »škodami«.

Ukrep, ki razburja slovensko javnost

Slovensko javnost je te dni močno razburila vest o predlogu Zveznega izvršnega sveta (beograjske vlade) o finansiranju gradenj novih avtocest v Jugoslaviji. V seznamu novih avtocest namreč manjkata odseka Hoče-Levec in Razdrto-Postojna, ki sta del bodoče štiripasovne ceste Sentilj-Nova Gorica, torej od avstrijske meje pri Mariboru do Gorice.

Znano je, da so ceste v Sloveniji pomembne ne samo v slovenskem, temveč tudi v jugoslovanskem merilu, saj prihaja po njih v Jugoslavijo kar 94% vseh turistov. Za tranzitni promet pa so slovenske ceste mednarodnega pomena.

Leta 1967 je tedanji podpredsednik jugoslovanske vlade Kiro Gligorov zagotovil, da bo vlada dajala pred Mednarodno banko prednost hitri cesti Sentilj - Gorica, če ne bo to v napoto kreditiranju železniške proge Beograd - Bar. Nenadoma pa so se pojavili novi predlogi za kreditiranje avtocest, in sicer Zagreb - Karlovac, Zenica - Sarajevo, Novi Sad - Beograd, Bar - Ucinj, Niš - Priština - Peč in Skopje - Ohrid - Bitolj. Mariborski »Večer« piše, da »je bila slovenska cesta prvi zvezni projekt, ki ni računala z denarjem iz blagajne federacije, prvi zvezni projekt, ki je bil temeljito in podrobno pripravljen že takrat, ko njegovi nenadni konkurenti še sploh vedeli niso, kam usmeriti trase svojih bodočih avtocest«.

Slovenska skupščina je sprejela lani tudi poseben zakon o gradnji in financiranju ceste Sentilj - Nova Gorica. Zvezna vlada je lani večkrat zagotovila, da sta med predlogi Mednarodni banki tudi odseka Maribor - Celje in Vrhnika - Postojna, vendar je bil pozneje odsek Maribor - Celje izpuščen. Oblubili so, da bodo ta odsek obravnavali pred Mednarodno banko leta 1970. Osrednja vlada pa se je tik pred počitnicami premislila in je dala prednost drugim cestam, ne pa odsekoma Hoče - Levec in Postojna - Razdrto.

Pri tem se čutijo predvsem prizadeti v Mariboru. Ostro je nastopil zlasti mariborski župan Zlender, ki je protestiral proti takemu neupravičenemu in za slovensko gospodarstvo škodljivemu ukrepu ter pozval slovensko skupščino in slovensko vlado, naj čimprej zavzameta ustrezno stališče. Posebno izjavo je dal ljubljanskemu »Delu« tudi republiški poslanec Ivan Kreft.

Pri tem vprašanju sta prizadeti tudi Tržaška in Goriška, saj je znano, kako si je zlasti goriška občina živo prizadevala

za gradnjo avtoceste, ki bi šla skozi Gorico proti vzhodu in pri tem že dosegla, da je dežela financirala gradnjo avtoceste od kraja Villesse do Gorice. Zato je ukrep beograjske vlade tembolj nerazumliv in slovenska javnost z zanimanjem pričakuje, kaj bodo v tej zvezi ukrenile slovenske oblasti v Ljubljani.

—0—

V SLEPI ULICI?

Vse kaže, da bo poslanec Rumor skušal postaviti tako imenovano enobarvno vlado, to je vlado, ki bi jo sestavljali samo demokristjani. Ker pa je socialistična stranka (PSI) proti takšni rešitvi, je skoraj gotovo, da Rumorjeva vlada ne bo imela dolgega življenja. V tem primeru ne preostane nič drugega kot razpust parlamenta in razpis političnih volitev že jeseni.

Več zahodnonemških političnih osebnosti raznih strank je obiskalo ali bo obiskalo te dni Moskvo, kjer bodo imele pogovore s sovjetskimi voditelji. Govori se o »rahljem izboljšanju vzdušja« med Moskvo in Bonnom. Moskva tudi obvešča Bonn o sovjetskih grožnjah na svojih azijskih mejah; vse kaže, da želi splošno izboljšanje svojih odnosov z Zahodom.

ZDAJ SE „NEVESTA“ KUJA

Evropski tisk obširno komentira govor, ki ga je imel francoski zunanji minister Maurice Schuman prejšnji teden v Bruslju na sestanku ministrskega sveta šestih držav Evropskega skupnega trga in v katerem je dal diplomatsko vedeti, da Francija v bodoče ne bo več tako zagrizeno nasprotovala pristopu Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti. Komentatorji na splošno menijo, da bo Francija postopno popuščala, ne da bi se nova francoska vlada takoj prvi hip izneverila De Gaullovemu stališču v tej zadevi.

V Evropski gospodarski skupnosti že preučujejo, kakšne posledice bi imel britanski pristop. Po drugi strani pa se zdi, da se je začela zdaj nekoliko pomišljati Velika Britanija, v bojazni, da bi ne bil tak korak prenapljen za njeno gospodarstvo. Kajti doslej, ko je bila gotova De Gaullova veta, je sicer stalno ponavljala prošnje za pristop, nikdar pa ni računala z resno možnostjo, da bi moglo do tega priti, in tako se zdi zdaj nepripravljena za tak korak, posebno če naj bi ga napravila kmalu. Komentatorji jo primerjajo z nevesto, ki bi se bila rada poročila, pa se je ženin pomišljal. Zdaj ko on hoče, pa se ona kuja.

Po letošnjih maturah

Zrelostni izpiti po novih in v marsičem prenapljenih ministrskih navodilih so pri kraju. Vlada, izpitne komisije, šole in še bolj posamezni abiturienti povzemajo zaključke o preizkušnjah, ki jim odpirajo vrata v samostojno življenje.

Zrelostni izpiti so bili vsekakor lažji kot prejšnja leta. Tako vsaj smemo soditi po statističnih izkazih. Od vseh slovenskih kandidatov, ki so polagali v Trstu zrelostne izpite, jih je izdelalo 91,3 odstotka. V Trstu so maturirali tudi goriški dijaki s klasičnega liceja in z učiteljsišča.

Izpitne komisije so pa o novem maturitetnem postopku različnega mnenja. Pri tako imenovanih znanstvenih predmetih je težko opraviti brez vsakega sledu »nacionizma«. Pri matematiki in fiziki še zlasti ne gre brez temeljnega poznanja tudi golih formul. Širine razgledanosti in kandidatove zrelosti pa tudi ni mogoče spoznati iz ene naloge, v našem primeru slovenske. Ocena kandidatovega znanja, čeprav samo iz štirih predmetov, ni torej zajeta v globino, marveč bolj na splošno. Delno, kar je pravilno, tudi na podlagi prejšnjih šolskih uspehov. Zato so nekatere komisije izrazile mnenje, da je treba mature predrugačiti ali pa jih sploh odpraviti.

Kaj pa kandidati? Po večini so z novim postopkom zadovoljni. Razgovor pri izpitih je zanje potekal svobodneje kot prejšnja leta. Splošno so pa mnenja, in v tem jim moramo pritruditi, da bi morali biti tudi šolski programi in pouk ustrezni novim izpitom. Nezadovoljni so pa, kot vedno, tisti dijaki, ki so so prejeli nizke globalne ocene.

—0—

POSLANEC ŠKERK O GOSPODARSKI KRIZI V TRSTU

Med publikacijami, ki smo jih prejeli zadnji čas v oceno ali v informacijo, je tudi brošurica, ki vsebuje govor Albina Škerka, poslanca KPI za Trst, v rimskem parlamentu v obrambo tržaškega gospodarstva. Ta govor je imel poslanec Škerk 30. maja letos v zvezi z vprašanjem, ki ga je vložilo pet komunističnih poslancev o krizi ladjedelnic v Trstu in v La Spezii. Škerk je v njem ponovno opozoril na kritični položaj ladjedelnice »Sv. Marko«, katere delavci so bili prisiljeni, da z demonstracijami poudarijo svojo stisko. V ta namen so tudi začasno zasedli dvorano občinskega sveta.

Poslanec Škerk je tudi omenil splošno krizo tržaškega gospodarstva, saj se nikakor niso uresničile obljube, ki jih je dal leta 1954 tedanji predsednik vlade Scelba, da bo postal Trst »vzorno mesto italijanskega gospodarstva«. V zadnjih petih letih se je število delovnih mest v Trstu zmanjšalo, kot je izjavil Škerk, za 10.600. Medtem ko se je povprečni narodni dohodek v Italiji povečal v letu 1968 za 5,7 odst., se je v Trstu po njegovem zagotovitvi zmanjšal za 2-5 odst. Opozoril je tudi na probleme tržaškega pristanišča, ki ohranja in veča volumen svojega prometa samo s prometom mineralnih olj (nafta). Ta promet znaša zdaj 85 odst. vsega prometa tržaškega pristanišča, toda od tega prometa nima tržaško gospodarstvo ničesar. Neprestano pa se zmanjšuje promet raznega blaga in lesa.

Končno je poslanec Škerk zahteval v svojem govoru, kot je objavljen v brošuri, organski načrt za poživitev tržaškega gospodarstva in pristo cono.

Ni več nevarnosti za Jugoslavijo?

Pasji dnevi so po tradiciji revni na važnih političnih in diplomatskih novicah, saj imajo tudi politiki in diplomati radi počitnice. Letos pa ta tradicija ni prišla do veljave. Zanimal jo je ameriški predsednik Nixon, ki se je prav v teh najbolj vročih dneh podal na svoje potovanje, ki ga bo privedlo po obiskih v nekaterih azijskih državah tudi v Romunijo; zanimala pa jo je tudi sovjetska vlada, ki je dala ravno te dni vedeti, čeprav po neuradni poti, da bo njen zunanji minister Gromiko prve dni septembra obiskal Jugoslavijo. Obisk bo uraden. Trajal bo od 2. do 6. septembra. Jugoslovanski zunanji mini-

ster Tepavac pa bo — verjetno za tem — obiskal Sovjetsko zvezo.

Oba obiska naj bi omogočila »normalizacijo« odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, ki so se močno poslabšali po zasedbi Češkoslovaške po silah varšavskega pakta. Kot znano, so se v Jugoslaviji mnogi vse do zdaj bali, da bi mogla Sovjetska zveza napasti Romunijo in Jugoslavijo. Nekateri so celo menili, da je možen sovjetski napad na Jugoslavijo z morske strani, glede na močno sovjetsko vojno ladjevje v Sredozemskem morju. Zdaj se torej zdi ta nevarnost odstranjena.

Mons. Ukmar o vesoljskih raziskavah

Mons. Jakob Ukmar si je ohranil kljub svoji častitljivi starosti izredno svežino in brihtnost duha, tako da mu je blizu vse, kar se dogaja. Zato ni čudno, da ga živo zanima tudi dogajanje v zvezi s poletji v vesolje. V zadnji, 7.-8. številki revije »Cerkev v sedanjem svetu« je objavil članek ali pravzaprav obširen dopis pod naslovom »Misli ob poletih v vesolje«, v katerem izraža svoje mnenje, da bo človek tudi v bodoče nujno ostal navezan predvsem na našo Zemljo, glede na strahotne razdalje v vesolju, ki pomenijo mejo, preko katere človek ne bo mogel. Potem pa izraža nekaj zanimivih misli o človekovi usodi na Zemlji, o smrti, o posmrtnem življenju in o možnostih umnih bitij v drugih vesoljskih svetovih. Iz njegovega članka povzema in zato nekaj najbolj zanimivih odstavkov:

Če se zamislimo v vesolje, kolikor ga je mogoča človeška znanost do zdaj doseči, stojimo pred strahotnimi problemi, katerim ne vidimo rešitve. Po večini so to problemi, ki ne zanimajo samo fizikov in zvezdoznancev, ampak tudi filozofe in teologe. V okviru tega članka jih morem komaj omeniti, pa še ne vseh.

Stojimo pred dejstvom, da vse galaksije beže navzven z blazno hitrostjo. Na milijone jih je in vsaka šteje milijarde sonc. Odkod ta beg in kam ta beg? Mar je to posledica eksplozije prvega atoma, s katero se je pričel razvoj vesoljstva? Kakšno je torej to vesoljstvo? Naposled še to: ali bo to orjaško vesolje, ki se nenehno giblje, vekomaj v obratu, ali bo nehalo? Fiziki mu napovedujejo smrt, večno smrt. Ko bo vsa energija v vesolju izenačena, ne bo možno nobeno gibanje več; tudi ne bo več svetlobe ne toplote, ker je tudi to gibanje. Torej popolna negibnost v večni temi in večnem mrazu. To bo definitiven konec vesolja. — Pa ti prihaja Peter, ki po svetovnem katastrofalnem požaru pričakuje po božji obljubi (!) nova nebesa in novo zemljo, kjer bo prebivala pravičnost (2 Peter 3, 13)...

Tu sem navedel nekaj res težavnih svetovnih problemov. Pa naj dodam še enega, ki zadeva slehernega izmed nas. Dokler živimo, se vozimo z našo staro kozmično ladjo okrog Sonca in s Soncem ter galaksijo po kozmičnem prostoru. Kaj pa po smrti? Telesa bodo pač tu strohnela in ostanki se bodo še dalje vozili z našo Zemljo po določeni poti. Kaj pa nesmrtni duh, ki je oživiljal umrljivo telo? Mar bo tudi on spremljal našo Zemljo še dalje na njeni poti po vesolju? Ne vemo. Kje so duše naših pokojnih znancev, naših pokojnih sobratov? Niso nikjer, niso povsod, ampak so nekje, pa ne vemo kje. In kje biva božja Mati v svojem povečičnem telesu? Ne vemo. Topografija onstranskega življenja nam je povsem neznan. In kakšno je življenje duha, ki je ustvarjen, da oživilja telo in da po telesnih občutkih dobiva svoje znanje? Nič jasnega nam ne zna povedati bistroumna sholastika, nič sedanji napredni dogmatiki s svojo »Theologie des Todes« (Rahner). Smrt je in ostane zelo resna zadeva: odhod v neznan deželo in v neznan način življenja. Kar vsi ljudje v sedanjem življenju vemo, je kaplja, česar ne vemo, je ocean. Smrt bo prebujenje, ki bo odprlo pogled v sedaj neslutena obzorja. Ne kaže torej živeti tjavdan; vsako minuto smo bliže tistemu usodnemu prehodu.

IZ GEOCENTRIČNEGA V KOZMOCENTRIČNO GLEDANJE

Dobrih 400 let je že minilo, kar je vrgel Kopernik to našo Zemljo raz prestol, na katerem

je kraljevala več tisoč let. In vendar je vse naše gledanje v svet še vedno zelo geocentrično. Precej geocentrična je tudi naša teologija. Pa saj ne more biti drugačna. Sloni namreč na zgodovinskih dejstvih, ki so se dovršila na tej naši Zemlji v duhovno rešitev človeškega rodu. Vsa »oeconomia salutis« je našla svoje dovršenje v krščanstvu. Učlovečenje, smrt in vstajenje božjega Sina, njegov nauk, ustanovitev Cerkve, to so tako velike reči, da večjih ne bo. Božje razodetje je zaključeno, delo odrešenja objektivno dovršeno enkrat za vselej. Naš Odrešenik pa je obenem tudi prvorojenec vsega stvarstva; vse je ustvarjeno po njem in zanj, vse ima v njem svoj obstoj (Kol 1, 15-17). Tako je naša Zemlja res nekakšno središče vsega božjega stvarstva.

K vsemu geocentrizmu se zelo nagiblje sveto pismo, glavni vir božjega razodetja. Je pač božja beseda v obliki kulture človeškega avtorja.

Mar naj se iz teh tekstov učimo, kakšno je vesolje? Res ni častno, kako je neteolog Galilei učil tedanje teologe, da se ne smejo iz svetega pisma učiti ne fizike ne astronomije. Odkar gre do prirodoslovne vede in teološka znanost vsaka svojo pot, smo veliko napredovali na eni in drugi strani. Hvala Bogu, ki nam je po prirodoslovnih vedah v zadnjih časih razodel svojo veličino in modrost bolj kot vsa prejšnja tisočletja. Naše duhovno obzorje se je zelo razširilo. Prišli smo iz geocentričnega v kozmocentrično gledanje.

Velike načrte je Bog do sedaj izpeljal, vendar ni izčrpana ne njegova moč ne njegova dobrota. Prvi vatikanski koncil pravi v svoji dogmatični konstituciji »o katoliški veri«: Bog je ustva-

ril svet, da razodene svojo dovršenost po dobrotah, ki jih deli stvarjem (Denz - Sch. 3002). Vprašam: Komu naj Bog razodeva svojo dovršenost, če bitja, ki bi bilo zmožno spoznati Boga po njegovih dobrotah? Zato slutimo upravičeno, da ta neznan prah, na katerem se vozi človeški rod nekaj tisoč let skozi vesolje, ne more biti edini svet z umnimi bitji, ki poznajo Stvarnika. Mar naj bodo vse te milijarde svetov brez božjega častilca, namenjene samo za žalostni konec v večni temi in večnem mrazu? Bog daj, da bi naša sedanja slutnja prešla kdaj v pozitivno stanje. Tedaj bodo naši potomci spoznali v novi luči božjo moč, božjo modrost in božjo dobroto.

Kaj ovira dialog

(Nadaljevanje s 1. strani)

ljujejo samo taki, ki ne vedo, kako se piše »Johnson«, ampak tudi taki, ki to vedo in ki se celo ponašajo s svojim antikonformizmom, ki ga ne prestando vihtijo nad seboj kot zastavo. Kakor hitro pa zadenejo ob nekaj, kar ne gre v njihove lastne kalupe, se razodenejo kot popolni konformisti in nestrpneži.

Morilec je pravzaprav tisti, kdor hoče neki abstrakciji, neki politični ideologiji, nekemu anahronističnemu mitu ali svoji lastni predstavi z obrekovanjem duhovno ubiti sočloveka.

Dve ameriški vesoljni sondi sta se po večmesečnem poletu približali Marsu na nekaj tisoč kilometrov in pošiljata fotografije na Zemljo. Znanstveniki si obetajo, da bodo zvedeli iz teh fotografij in iz drugih podatkov, ki jih bodo poslale naprave na sondah, veliko novega o tem planetu, na katerem baje obstaja življenje. To je nov velik uspeh za ameriške vesoljske raziskave.

Kako žive slovenski delavci na Švedskem

(Nadaljevanje)

Zato ni nič čudnega, če znajo mali Slovenčki poleg lastnega jezika in švedščine, ki se je tudi mimogrede naučijo, še vsakovrstne finske in druge besede. Finci so v pogledu družinskega življenja bolj konservativni kot Švedi in finska dekleta tako bolj odgovarjajo idealu dobre gospodinje, kot si jo predstavljajo Slovenci.

Švedske oblasti imajo mnogo večji obzir do Fincev kot svojih skandinavskih sosedov kakor pa do drugih narodov s celine. Kot značilen primer navajajo med drugim tole: Finci radi pijejo in se nato prepejajo. Ker so v Trelleborgu najrašši pijančevali in se pretepalji v nekem parku, so oblasti zaprle — park, ne pa finskih pretepačev, da bi tako preprečile pretepe, četudi so bili zaradi tega prizadeti tudi švedski prebivalci, ki ne morejo več v park.

Medtem ko je neporočenim tujim delavcem, tudi Slovincem seveda, še kolikor toliko možno prodreti v švedsko sredino, bodisi preko športa ali kakršnekoli druge dejavnosti, ki lahko poveže mladino tudi zunaj delovnega mesta, in prihaja tako do poznanstev in tudi do porok s švedskimi dekletji, čeprav, kot rečeno, poredko, pa je poročenim parom prodor v švedsko sredino skoraj nemogoč. Vedno ostanejo tujci. Švedje so z njimi vljudni, kolikor imajo opraviti z njimi poslovno, v trgovinah itd., a skrajno hladni in celo grobi, kadar pridejo v zaseben stik z njimi. Tako je pripovedoval neki slovenski delavec, da ga je pri neki vožnji s kolesom presenetila ploha. Ker je bil kraj precej

samoten, je šel vedrit pod streho nekega velikega cvetličnjaka. Cvetličnjak je varoval pes, ki mu ni ničesar storil. Prav tedaj pa je prispel gospodar in ga je nagnal nazaj pod ploho. Bil je torej neprijaznejši od psa.

Pa tudi švedske oblasti imajo ponekod zelo čuden odnos do slovenskih delavcev. Tako se je npr. zgodilo v Trelleborgu, da je policijski funkcionar poklical k sebi slovenskega delavca, ki je zapisal v neki formular za vizum, da je jugoslovanski državljani slovenske narodnosti, in mu skušal dopovedati, naj prečrta »slovensko narodnost«. Dokazoval mu je, da ne gre, da bi se imel za kaj drugega kot za Jugoslavana, češ kdor je doma na Švedskem, je švedske narodnosti, kdor je doma v Franciji, je francoske narodnosti, kdor pa je doma v Jugoslaviji, pa je jugoslovanske narodnosti. Kakor ni mogoče govoriti, da je Šved, ki je npr. doma v pokrajini Skaane, »skaanske« narodnosti, tako ni mogoče govoriti o slovenski narodnosti. Vse upiranje in dokazovanje ni nič pomagalo.

Slovenski delavec je moral dopustiti, da mu je policija prečrtala »slovensko narodnost« in mu vpisala »jugoslovansko«. Seveda se je porodila ta pobuda trelleborške policije verjetno samo iz ignorantstva ali morda tudi iz strahu pred znano politično napetostjo med jugoslovanskimi delavci, zlasti med Srbi in Hrvati. Vendar je naprava zelo mučen vtis, tembolj ker se slovenski delavci ne vtikajo v spore med Srbi in Hrvati, in ne povzročajo nemirov, žele samo, da se jim prizna njihova narodnost. Jugoslovansko ve-

(Nadaljevanje na 8. strani)

9 Tržaškega

Kako je z dobavo vode na Krasu

Letošnje vroče poletje, ki se je dejansko začelo v prvi polovici junija, je ponovno opozorilo na izredno pereče vprašanje dobave pitne vode ne samo v določenih predelih Trsta, temveč tudi in predvsem v mnogih vaseh in naseljih tržaškega Krasa. Na tem mestu hočemo kratko opisati stanje na področju, kateremu dobavlja vodo konzorcij Kraškega vodovoda in zlasti vasi in naselja, ki spadajo v repentaborsko, zgoniško in nabrežinsko občino (ta pa je le delno prizadeta, ker prejema vodo tudi od tržaškega Acegata, to je od glavnega vodovoda za Trst, ki potrošnikov do zdaj še ni pustila «na cedilu»).

Kraški vodovod je dejansko odvisen od vodovodnega rezervoarja na Opčinah, ki ga upravlja Acegat. Če v njem primanjkuje vode, je naravno, da se čutijo posledice na celotnem omrežju, zlasti na njegovem koncu, to je v vaseh Trnovca, Praprot, Sempolaj, Prečnik itd.

Konzorcij Kraškega vodovoda si že več let prizadeva, da bi to hudo vprašanje rešil, vendar še ni dosegel zaželenega uspeha. Pred dvema letoma je s pomočjo izrednega prispevka vladnega komisariata izvedel važno delo na področju prošeške železniške postaje, ki je danes, kar zadeva dobavo vode, popolnoma samostojna, se pravi, da ni povezana z glavnim omrežjem, temveč ima svoje omrežje. To je zlasti važno, ker omenjena postaja potroši veliko količino vode, glede na dejstvo, da tu raztovarjajo in natovarjajo živino za zakol, ki prihaja iz tujine. Toda tudi ta ukrep ne zadostuje, ker je potrošnja vode vedno večja in se bo v prihodnosti še povečala. Uprava vodovodnega konzorcija je zato pripravila načrt, ki predvideva namestitev nove črpalke v Brojnici, to je v starem nabrežinskem vodovodu, od koder bi nato speljali vodovodno omrežje do Trnovca, kjer bi bil večji rezervoar. Od tu bi potem dobivale vodo posamezne vasi, ki

je sedaj nimajo v zadostni količini. Izvedba celotnega načrta predvideva nad 100 milijonov lir izdatkov, ki bi jih s pomočjo posojila poravnale občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor.

Dela bodo izvršena najbrž v dveh fazah, kajti deželna uprava je letos sklenila, da bo na osnovni posebnega zakona prispevala sredstva za odplačevanje 6 odst. obresti le na vsoto 50 milijonov, medtem ko bo najbrž treba čakati prihodnje leto za nov deželni prispevek.

Zato bo poteklo najbrž še eno poletje, preden bo vprašanje dobave pitne vode na Krasu zadovoljivo rešeno. Potrošniki pa že sedaj opozarjajo pristojne občinske in druge oblasti, naj se še dalje vztrajno prizadevajo, da bo ta pereč problem v dognem času urejen.

Dr. Štoka pri šolskem skrbniku

Dne 25. t.m. je tržaški šolski skrbnik sprejel deželnega svetovalca in političnega tajnika Slovenske skupnosti. Dr. Štoka je proveditorja seznanil z razgovorom, ki ga je imela pred kratkim delegacija Slovenske skupnosti na prosvetnem ministrstvu v Rimu. Deželni svetovalec je ponovno opozoril skrbnika na nerešena vprašanja slovenskega šolstva. Posebej je poudaril upravičeno željo in zahtevo slovenske javnosti, da morajo biti maturitetne in podobne komisije sestavljene iz slovenskih članov. Proveditor je priznal upravičenost te zahteve, rekel pa je, da manjkajo kadri in da je zato treba dobiti šolnike, ki imajo pač ustrezne pogoje, da so lahko predsedniki teh komisij. Dr. Štoka je naglasil, da je treba v bodoče odpraviti vsakršno administrativno oviro, kajti glavno je, da je dijak povsem sproščen pred komisijo; to pa se zgodi le, če je sestavljena iz samih slovenskih članov.

Glede slovenske industrijske šole pa je proveditor rekel, da ni doslej prejel še nikakršnega navodila; ko bo prišlo navodilo s prosvetnega ministrstva, da bo ukrenil potrebno. S tem v zvezi mu je deželni svetovalec izrazil bojazen slovenske javnosti, da bi utegnili priti do zaprtja slovenske šole v Rojanu. Skrbnik je izjavil da sam nima nič pri tem, ampak da je vse odvis-

BAZOVSKA »LIPA« SLAVI 70-LETNICO

Bazovsko prosvetno društvo »Lipa« je v nedeljo, 27. t.m., slavilo svojo 70-letnico. Ob tej priložnosti je društvo priredilo posebno slovesnost, ki se je udeležilo prav lepo število domačinov in tudi ljudi iz bližnje in daljne okolice. Prireditvev je s kratkim pozdravnim govorom odprl domačin in znani prosvetni delavec Miro Presel, ki je nato predal besedo slavnostnemu govorniku, mlademu prosvetnemu delavcu Mirjanu Žagarju. Ta je v svojem govoru obširno orisal dolgoletno delovanje prosvetnega društva »Lipa« ter zlasti poudaril njegov pomen za ohranitev in razvoj slovenstva v Bazovici.

Poleg domačega pevskega zbora so nato nastopili zbori z Reke, Ilirske Bistrice, iz Padrič in Boljunca ter folklorni skupini iz Brega in Reke.

Bazovskim prosvetarjem, zlasti pevcem in pevkam, ob tem pomembnem jubileju iskreno čestitamo in želimo, da bi s še večjo vztrajnostjo in ljubeznijo nadaljevali svoje plemenito poslanstvo v domači vasi.

no od ministrstva ter od sklepov mešane jugoslovansko-italijanske komisije.

Politični tajnik Slovenske skupnosti je odločno ponovil zavzetost slovenske skupnosti in vse slovenske javnosti za osrednjo šolo v Rojanu in odločnost za obrambo njene obstoja, saj je celo predvidena v Memorandumu in bi bilo tore protizakonito, če bi se jo zdaj hotelo ukiniti. Slovenska javnost končno pričakuje, da bo še letos prišlo do odprtja industrijske šole v Rojanu.

Beneška Slovenija

Učēja

ČIGAVI SMO?

Prebivalci odročne vasi Učēja v dolini Belega potoka ob prehodu na jugoslovansko stran smo se znašli v položaju tistega Cankarjeva hlapca, ki je moral v starosti obležati nepokopan preko meje dveh občin.

Leta in leta smo pripadali občini Rezija. Po opravkih na občino, po zdravila, v duhovnijo in za druge potrebe smo morali hoditi, če je sploh pot dovolila, 80 kilometrov daleč skozi devet občin naokrog.

Z vladnim odlokom so prebivalci Učēja — vseh je okoli 206 — prišli pod upravo občine Brdo. Njih dolgoletna želja se je vendarle izpolnila. Toda le od konca aprila do srede julija.

Občinski svet v Reziji je namreč na posebni seji sprejel sklep, da nasprotuje odloku državnega poglavarja o upravni priključitvi Učēja občini Brdo. K tej odločitvi jih pa ne sili kaka ljubezen za dobrobit prebivalcev v Učěji, marveč veliki gozdovi pri nas, ki jih je rezijanska občinska uprava spretno izkoriščala za svoje potrebe že več kot pol stoletja.

O zadevi bo odločilo ustavno sodišče, ki se že drži mnenja — po mrtvih zakonskih določilih — da je odlok o novi pripadnosti Učēja pod občino Brdo protiustaven. O tem da bi morala enoglasno sklepati vsa občina Rezija in ne samo Učēja. Zato se bojimo, da bo mrtva črka odločila proti naravnim nujnostim (80 kilometrov daljave, pozimi večino-

tržaška knjigarina

SPOROČA

cenjenim odjemalcem, da bo od 4. do 17. avgusta

ZAPRTA

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

Pevma

DOMAČI PRAZNIK

V nedeljo je obhajalo naše župno občestvo domači farni praznik svete Ane. Pravzaprav je naš patron sveti Silvester, toda že naši predniki so častili tudi sozavetnico, sveto Ano, posebno ker je sredi poletja tudi malo odmora pri poljskem delu.

Letos pa je bil ta naš poletni praznik kar dvojen. Po petih letih smo zopet imeli birmovanje. Vsa vas, posebno družine birmancev, si je prizadevala, da se cerkev in okoli nje vse lepo okraši z vencji in mlaji. Ponošen slavolok z napisom »Pozdravljen nadpastir« je pričakoval nadškofa, ki je prišel v faro ob deseti uri v spremstvu svojega tajnika. Sprejel ga je naš župnik, g. Rutar, nato mu je izrekla prisrčno dobrodošlico mala deklica. Nadškof se je tudi po domače zahvalil, tako da je vse navzoče zajelo prijetno vzdušje.

Domači pevski zbor pod vodstvom Valentinčičev se je mogočno oglasil s kora. Po evangeliju je imel nadškof Cocolin lepo in očetovsko pridigo. Medtem se je že razpostavilo po cerkvi triindvajset birmank in birmancev s svojimi botri. Nadškof je opravil v spremstvu šestih duhovnikov, poleg domačega župnika, slovesni obred birmovanja.

Po obrednih slovesnostih so se nadškof, duhovniki in birmanci slikali pred cerkvijo v spomin na ta lepi praznik.

DRŽAVNA KNJIŽNICA

Goriška državna knjižnica v ul. Mameli sporoča, da bo zaprta zaradi poletnih počitnic od 1. do 17. avgusta. V teh dneh bo odprta samo od 10. do 11. ure za vračanje izposojenih knjig. Od 18. do konca avgusta bo pa odprta samo od 9. ure do 12.30.

- *Hanalbha dolina*

ma neprehodna pot itd.) Učejci pa se ne bodo vdali in bodo vsaj za svoje otroke dosegli pametno rešitev.

Čedad

MOST - SUŠA

Državno cestno podjetje ANAS se je po dolgem času odločilo, da bo speljalo nov del državne ceste v bližini Čedada. Potreben bo pa tudi nov most čez Nadižo. V načrtu je tudi ta, ker je pa proračun precej visok, se bodo dela brzkone zavlekla in bo minilo tudi precej časa, preden bo razbremenjen čedajski Hudičev most.

Se večje težave kot z mostom je po okoliških vaseh pomanjkanje vode. Po nadiških dolinah morajo dovažati dragoceno vodo z vojaškimi cisternami. Hudo so pa prizadeti višji kraji. V vseh vaseh dreške občine so ljudje popolnoma brez vode. V Krasu priteče po vodovodu le za nekaj minut zjutraj in proti večeru. Brez vode so tudi v nekaterih krajih šentlenartske in praprotniške občine.

Ljudje se sprašujejo, ali res ne morejo oblasti poskrbeti, da bi se vodne napeljave po teh vaseh okrepile in ponekod celo novo postavile. Ta strah, da zmanjka vsako poletje potrebna voda za človeka in živino v zgornjih slovensko-beneških vaseh, je postal že nekaj značilnega za te kraje. Pravijo, da bodo jeseni volitve. Prebivalci teh »brezvodnih« občin pričakujejo, da se bo morda znašla kaka stranka, ki bo dala v svoj volivni program geslo: vodovoda!

Sovodnje

Javna dela in drugo

Sovodnje, največje slovensko predmestno naselje, se prav krepko razvija in urejuje v prijazno in vabljivo vas. Občinska uprava skrbi, kolikor ji je v danih razmerah mogoče, da se izvajajo javna dela v občo korist in čimbolj načrtno. Seveda, manjka še marsikaj, ki ni zlasti v okoliških zaselkih še urejeno in vzbuja včasih upravičeno, včasih pa tudi brezpotrebno negotovanje.

Javna dela, ki bodo v kratkem času dokončana, so predvsem javna razsvetljava, ki bo izpopolnjena in ojačena ob vseh cestah in vaseh. Predvideni stroški znašajo šest milijonov lir.

Drugo je ureditev in asfaltiranje vseh cest v občini. Na vrsti je »tradalta« in cesta proti Peči in Rupi. Podjetje, ki je postavilo najugodnejšo ponudbo, bi bilo že moralo začeti z deli, a se je iz neznanih vzrokov nekaj zakasnilo. V osrednjem naselju se bodo uredili tudi obcestni pločniki.

Cesta Vrh - Devetaki pa še vedno čaka na ureditev in asfalt. Krivdo pa nosi pravzaprav uradni »šimelj«. Cestno zemljišče leži namreč na ozemlju doberdobske občine, cesto pa uporabljajo po veliki večini sovodenjski občani. Zato je treba prej točno potegniti mejo med obema občinama ali jo tako spremeniti, da bo občina popravljala cesto, ki ji pritiče po uporabi. V ta namen je bila vložena ustrežna vloga že pred enim letom. Odgovora pa še ni in bo treba še nekaj časa najbrže čakati, preden se bo tudi ta zadeva rešila.

Ugodne občinske finance, ki imajo vir tudi v prosti coni, narekujejo po mnenju občinarjev še druga dela in pobude v korist vseh prebivalcev. Saj bo lahko sovodenjska občina — če bo trajalo sedanje ugodno gospodarsko stanje še nekaj let — sama izvedla še marsikateri občekoristni načrt brez državne ali deželne pomoči. O vsem tem bo pa treba še govoriti in se složno domeniti.

—o—

SEPTEMBRSKE PRIREDITVE

Goriška turistična ustanova »Pro loco« se nahaja letos v težavnem gospodarskem položaju, ker že več časa ne dobiva podpor ne od deželne ne od občinske uprave.

Solkansko polje

Še vedno na robu

Prebivalci Solkanskega polja, pravzaprav smo tudi mi polnopravni meščani, imamo občutek, da smo vedno na robu mesta, tudi kar se tiče občinske skrbi za nas.

Pritožiti se moramo zopet zaradi naših cest, ki že same po sebi nosijo taka imena, da točno označijo njih sedanje stanje. Od pevmskega mosta pelje dolga cesta školjev, saj se uradno imenuje »via degli scogli«. Višje v naselju hodimo po cesti gručastih kupov »via delle sassaie«. S poimenovanjem je torej v redu, ne pa s cestišči samimi.

Prva cesta, ki vodi tik nad Sočo proti meji, je po svoji legi in okolju ena najbolj ugodnih in razglednih v goriški okolici. Dosti

Kljub temu ustanova ima v načrtu s hvale vredno prizadevnostjo nekatere prireditve v septembru, ki naj bi privabile v Gorico tudi tujce in turiste.

Prvo nedeljo v septembru bosta v občinskem parku že ustaljeni ptičji sejem in razstava, ki sta zadobila že mednarodni obseg. Sledil bo na široko pripravljeni prikaz goriškega fevdalnega življenja v mestu in na gradu v 14. stoletju. Sodelovali bodo tudi člani skupine »Piccolo teatro« in folklorne skupine iz Jugoslavije in Avstrije.

Po mnenju nekaterih turističnih delavcev bi kazalo imeti te nastope že v avgustu, ko je še veliko število tujih gostov v bližnjih morskimi kopališčih, ki bi si gotovo prišli v Gorico ogledat te edinstvene zanimivosti.

Med goriške septembrske nastope šteje mo tudi pevske tekme, ki jih pripravlja kot vsako leto pevski zbor »Seghizzi«. Širši okvir se pripravlja tudi za vsakoletno kulturno srednjeevropsko srečanje na goriškem gradu. Letos bo posvečeno urbanistiki.

Rupa

SUŠA

Kakor povsod po naši deželi, tako je suša tudi pri nas že skoro opravila svoje. V lahki zemlji, kakor je je pri nas največ, je suša prav težko prizadela krompirjev pridelek. Koruze pa kaže, da bo prav malo ali nič.

Pomanjkanje moče je tudi hudo prizadelo košnjo sena in še posebej detelje. Kako bo z našo že itak skromno živinorejo, se vsi s skrbjo povraščujemo. Le travniki in njive ob Vipavi še dajejo nekaj upanja. Toda, če ne bo vsaj čez nekaj dni dežja, bo tudi Vipava pokazala suho dno.

Suša je torej povsod in je treba dodati, da je tudi v našem prosvetnem in družabnem udejstvovanju. Naši fantje so prirejali prejšnja poletja vsaj običajno »poletno šagro«, letos pa tudi tega ni več. O drugem prosvetnem delu je pa kar žalostno govoriti. Mrtvilo in sušo v tem pogledu ustvarja brezbriznost, pa tudi malenkostna nasprotstva, ki hromijo voljo še tistim, ki bi radi kaj naredili.

Morda se bo po poletni suši tudi pri tem obrnilo kaj na bolje. Upajmo!

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„DRAGA 1968“

Te dni je izšla v Trstu knjiga z naslovom »Draga 1968«, ki prinaša besedila predavanj lanskih študijskih dni v Dragi pri Trstu ali pravzaprav pri Bazovici. Študijske dneve — lani so bili prirejeni tretjič — organizira, kot znano, Društvo slovenskih izobražencev v Trstu. Knjigo pa je založila »Mladika«. Uredil jo je uredniški odbor, ki so ga sestavljali Franc Mljač, dr. Marijan Bajc, doktorica Silva Resinovič-Valenčič, in Sergij Pahor. Čedno zunanjo opremo pa je dala knjigi tiskarna »Graphis«.

Na 126 straneh se vrstijo predavanja dvanajstih avtorjev, ki so razgrnili v njih široko panoramo slovenskih problemov, zadevajajočih sedanost in bodočnost slovenskega naroda, s posebnim ozirom na problematiko naše manjšine v Italiji in v Avstriji. Dr. Janko Pleterski iz Ljubljane je bral svoje predavanje z naslovom »Združena Evropa in Slovenci«. V zgoščenem slogu je skušal prikazati pomen ideje o Združeni Evropi za slovenski narod. Nanizal je veliko zanimivih misli in opozoril na marsikatero našo zgodovinsko izkušnjo ter resnico, vendar je ostalo njegovo predavanje precej abstraktno, ker v njem ni definiral tistega, kar si dejansko predstavlja kot Združeno Evropo. Verjetno si je predstavljal pod tem pojmom mirno in plodno sožitje evropskih narodov brez kakih organiziranih shem za združevanje.

Pleterskijevo predavanje je dopolnil v koreferatu dr. Ludvik Vrtačič. Opozoril je zlasti na to, da nimamo točno izdelane predstave, kaj naj bi bila Združena Evropa, in tudi na to, da se Slovenci še premalo čutimo kot politični narod in še vse preveč samo kot jezikovna manjšinska skupnost, ki ima v mislih samo obrambo svojega jezika. Njegovo predavanje je bilo eno najbolj zanimivih in stvarnih na teh študijskih dnevih ter je vzbudilo dolgo diskusijo. V abstraktnost in univerzalnost pa je spet odmaknil ves ta problem publicist Feliks Bister s Koroškega. Njegova izvajanja o evropski funkciji slovenskega naroda in njegovih manjšin so se izcimila v blede fraze s citiranjem raznih filozofov in pisateljev, kot na primer Gregorčiča in Kocbeka. Konkretnejši je bil spet dr. Lojze Tul v svojem predavanju »Združena Evropa in narodna manjšina«, ko je na koncu ugotovil: »Idealna rešitev bi bila ureditev Evrope po etnično-jezikovnem načelu. To bi bila najbolj pravična in smotrna rešitev. Toda kot rečeno, danes imajo pri tem procesu besedo le države in ne narodi. Zato moramo evropsko združevanje s stališča narodne manjšine presojati zelo trezno in stvarno ter si ne delati odvečnih iluzij.«

Mariborski pomožni škof dr. Vekoslav Grmič je imel predavanje z naslovom »Dialog Cerkev

s svetom«, v katerem je poudaril, da »dialog Cerkev s svetom ni samo zgodovinska nujnost, ampak ima globljo utemeljitev v troedinem Bogu samem, ki je ljubezen in katerega stvariteljsko in odrešilno delovanje pomeni najpopolnejšo obliko dialoga.« Drugo njegovo predavanje je imelo naslov »Vzroki modernega ateizma«, tudi v njem je izrazil globoke in izvirne misli.

Tej drugi glavni temi študijskih dni je sledilo več predavanj o problematiki izseljevanja pri slovenskem narodu. Te probleme so z raznih strani in predvsem razčlenjeno glede na posamezne slovenske dežele osvetlili dr. Vladimir Klemenčič iz Ljubljane, dr. Valentin Inzko s Koroškega, Franc Mljač, ki je govoril o izseljevanju iz Kanalske doline, dr. Rado Bednarik, ki je prikazal izseljevanje Slovencev s Primorskega in iz Beneške Slovenije, Bogo Samsa, ki je govoril o izseljevanju s Tržaškega ozemlja, in

Izidor Predan, ki je poudaril tragični obseg izseljevanja Beneških Slovencev in se pri tem nekoliko zadržal tudi pri njihovi zgodovini in splošnem stanju. Zelo temperamentno je sklenil lanske študijske dneve pisatelj Alojz Rebula s predavanjem, ki je imelo naslov »Slovenci med domom in svetom«, posvečeno pa je bilo spominu rajnega profesorja Jakoba Šolarja. Hiba sicer zelo učinkovitega in bistrega predavanja je v tem, da je napisano s prevelikim pesimizmom in reformatorsko vnemo, ki pre malo upošteva, da so vsi narodi in ne samo slovenski sestavljeni po ogromni večini iz čisto navadnih, v glavnem neheroičnih, egocentričnih in negenialnih ljudi, med katerimi so svetniki in junaki izjeme. Vse preveč se je tudi zadržal samo pri kulturni problematiki. Vendar je bilo to eno najbolj v živo segajočih predavanj na lanskim študijskih dnevih.

Knjiga se končuje s kratkim pregledom vseh dosedanjih zborovanj v Dragi. Pregled spremljajo dokumentarne fotografije. Reči je treba, da je »Draga 1968« ena najzanimivejših in najbolj aktualnih slovenskih knjig zadnjih let.

Izidor Cankar: „Leposlovje = eseji = kritika“

Slovenska matica v Ljubljani je izdala prvo knjigo zbranih spisov Izidorja Cankarja, pod naslovom »Leposlovje-eseji-kritika«. Izdajo krasi lep risan portret avtorja, ki ga je napravil Božidar Jakac. Spise je uredil in pojasnil France Koblar, ki je napisal tudi kratek uvodni esej, v katerem je rečeno med drugim:

»Izidor Cankar (živel od leta 1886 do leta 1958) ni bil samo pomemben človek, bil je zavesten ustvarjalec, teoretičen in praktičen graditelj naše novejšje umetnostne izobrazbe. Kot zavzet slovstveni ljubitelj in organizator, akademski učitelj in dejanski pospeševatelj umetnosti je združeval toliko različnih dejavnosti, da v njegovem delu skoraj ni mogoče ločiti umetniškega snovanja od znanstvenega dognanja, kritične presoje od kulturne organizacije. S svojo razumsko in intuitivno naravo je dojemal zakone človeške ustvarjalnosti, ugotavljal stanje splošne slovenske umetnosti ter opozarjal na neodložljive kulturne dolžnosti tedanje družbe. Zato njegovo delo ne razodeva samo znamenj močnega razuma, marveč se v njem pogumno uveljavljajo velike mere sproščene duha in volje, da ob klasičnih svetovnih vrednotah zaživi tudi moderna renesansa, prav v času, ko je slovenski tvorni duh prehajal iz svojega zatišja in se postavljal v preizkušnjo resničnih estetskih vrednot in veljavnih kritičnih spoznanj.«

Knjiga je izšla za desetletnico smrti Izidorja Cankarja, enega najbolj kulturnih duhov med Slovenci. Prvi del obsega novele, ki jih je objavil Izidor Cankar v svoji mladosti pod psevd-

nimom, po večini v katoliški reviji »Dom in svet«, v dnevniku »Slovenec« in drugje, v letih od 1907 do 1910. Novele dokazujejo, da je imel Izidor Cankar lep pripovedni talent, da pa prevladuje v njih miselni element in tako ni čudno, da ga je začela vedno bolj privlačevati esejistika in kritika. Njegove novele se odlikujejo po kultiviranosti izraza in po izvirnosti motivov, pa tudi po nenavadnosti okolja, v katerem se dogajajo. Tako se dogaja npr. novela »Na morju« na potniškem parniku, ki pluje po Jadranu proti jugu, kar jo napravlja za današnjo dobo turizma nenavadno zanimivo in aktualno, četudi je bila napisana leta 1910.

Se zanimivejši je drugi del, ki prinaša njegove znamenite »Obiske« pri najvidnejših slovenskih pisateljih in umetnikih, po večini leta 1911. Ti pogovori ali intervjuvi, kakor bi danes dejali, so za slovensko kulturno zgodovino neprecenljive važnosti zaradi svoje dokumentarnosti. Tako naj navedemo samo tale odstavek iz odgovora, ki mu ga je dal pisatelj Ivan Cankar leta 1911, ko ga je bratranec Izidor obiskal v njegovem takratnem bivališču v gostilni pod vrhom Rožnika in mu zastavil naslednje vprašanje: »Ali nismo dolžni dvigniti ljudstvo k pisatelju in ne pisatelja ponižati do ljudstva?«

»Gotovo«, je odvrnil Ivan Cankar. »Toda med ljudstvom in inteligenco ne sme biti prepada, temveč mora peljati most z ene strani na drugo... Glede mladih še nekaj. Večkrat sem jim že pravil, naj ne bodo Rusi in ne Francozi, temveč Slovenci. Mi imamo toliko tipov — in vendar nam sedaj tako radi rišejo človeka, ki je mogoč le v Parizu ali v Moskvi. Nas naj študirajo, literarnega rokodelstva pa naj se uče v tujini. Odločno tudi oporekam večni trditvi, da naš narod nima zgodovine in da je bil do neke dobe nekulturen. Vsi veliki evropski zgodovinski pojavi so glasno odmevali v Slovincih, npr. boj med Staufi in ghibelini, reformacija, kmečki upori, francoska revolucija, da ne pozabim turških bojev — brez knjige so vse ideje prešle naša tla. Poleg tega pomisli še na narodno zavest slovenske individualnosti, ki se je skozi veke javljala v nošah, domači umetnosti — v slikarstvu, rezbarstvu in stavbarstvu.«

Tretji del, razdeljen v dve skupini, vsebuje njegove spise o umetnosti, npr. o modernem simbolizmu, in kritike o novih slovenskih knjigah Zupanciča, Silvina Sardenka, Podlimbarskega, Aškerca, Meška in drugih. Te kritike se odlikujejo po izredni bistrosti, poštenosti in točnosti, kot je dokazala literarna zgodovina. Na koncu najdemo zanimivo spremeno besedo urednika Franceta Koblarja.

Knjiga se dobi tudi v Tržaški knjigarni.

Izšla je nova, 15. in 16. številka revije »Kaplje« z zanimivo, aktualno vsebino. Dobi se v Tržaški knjigarni.

Med obiskom v Angliji je naprosil za politično zavetje sovjetski pisatelj Anatolij Kuznetsov, ki je vzbudil pred nekaj leti nevoljo sovjetskih oblasti z romanoma »Babi jar« in »Ogenj«.

Italijanski prevod Maritainove knjige „Kmet od Garonne“

Pri založbi Longanesi je izšel pred kratkim italijanski prevod najnovejše knjige slavnega francoskega katoliškega filozofa Jacquesa Maritaina »Kmet od Garonne«, ki je vzbudila toliko pozornost in polemik. V njej namreč obravnava Maritain žgoči problem današnjega pokoncilškega katolištva.

Čudni naslov knjige — »Kmet od Garonne« — se nanaka na neko La Fonteinovo basen o kmetu nekje od Donave, ki se je prišel v Rim pritoževati nad krivicami rimskih pretorjev. Prebivavci Podonavja oziroma nekdanje Panonije so bili v starem veku znani po svoji grobosti, pa tudi pogumu in odkritosrčnosti. Ker pa biva Maritain zdaj na stara leta v svoji hišici ob reki Garonne, pomeni naslov njegove knjige torej toliko, kot da hoče povedati v njej vso grobo, brezobzirno resnico, ne glede na to, kaj porečejo bralci, in da se zaveda, da mu bodo mnogi to grobo odkritosrčnost zamerili.

Tako se je tudi zgodilo. Knjiga je povzročila že v izvorniku in povzročila zdaj v italijanskem prevodu precej nevoljnih komentarjev in kri-

tik pri tistih, ki menijo, da bi se morala katoliška Cerkev popolnoma spremeniti v svojem odnosu do današnjega sveta in da bi moral biti drugi vatikanski cerkveni zbor samo prvi korak do take prilagoditve katolištva modernemu svetu in razvoju. Seveda pa je tudi mnogo takih, ki Maritainovi knjigi ploskajo. Maritain, ki uživa sloves največjega in najglobljega katoliškega filozofa današnjih dni, pa tudi enega najnaprednejših ter je tudi pri izobraženih Slovincih zelo znan po svojih spisih — obsoja v »Kmetu od Garonne« takoimenovano klečplazništvu pokoncilskih katoličanov pred svetom. Iz vrst prevnetih reformatorjev prihajajo, pravi, tisti, ki jim je bolj do učinkovitosti Cerkev kot do Resnice, več do njene tuzemske socialne vloge kot do njenega verskega poslanstva.

Jacques Maritain se s fino ironijo, ki mu je tako lastna, norčuje iz kristjanov, ki bi hoteli pahniti Cerkev med politično-socialna gibanja in napraviti iz nje prav tisto, kar so prej obso-

(Nadalj. na 7. strani)

Sodobno kmetijstvo

Uvedba zapiska in registra za zaščito vinskega pridelka

Za zaščito pristnega vinskega pridelka in preprečevanje potvorbe vina skuša država uvesti nadzorstvo nad pridelkom grozdja, vina in koncentriranega mošta. Pridelovalci kot tudi trgovci z vinom bodo od zdaj naprej morali voditi zapisnik oziroma register vinskega pridelka. Za kršitelje določil so predvidene stroge kazni, zaradi česar skušamo osvetliti vinogradnikom vse, kar je povezano z vodenjem zapisnika oziroma registra.

ZAPISNIK O PRIDELKU

Zapisnik o pridelku — scheda di produzione — morajo od 1. julija letos voditi vsi vinogradniki, ki pridelajo vino iz lastnega grozdja in ga tudi prodajajo. Kdor pridelava vino samo za lastno porabo, nima te dolžnosti. V zapisnik je treba torej zapisati stanje ob 1. juliju, in sicer najprej količino vina, ki ga še ima v kleti in ki je namenjeno prodajati ter količino morebitnih stranskih pridelkov. Po trgatvi bo treba vpisati količino pridelanega grozdja, nato pa še izdelanega vina ter odpisati količino pridelanega grozdja kakor tudi vsakokratno količino prodanega ali potrošenega vina. Spremljati je torej treba ves potek od pridelanega grozdja do končnega pridelka. Pri tem je prepovedano zbrisati zapisane podatke oziroma puščati neizpolnjene vrste, oziroma opuščati prehod ene vrste pridelka na drugo. Popravki so možni, toda biti morajo vpisani s črnilom drugačne barve, prečrtani podatki pa morajo ostati čitljivi. Katerokoli spremembo v kleti je treba torej nemudoma zabeležiti. Zakonska določila predpisujejo tudi, da je treba spremnice za odvoz ali plačilo hraniti kot prilogo zapisniku. Vse uradne papirje — zapisnik kot tudi priloge — ki se nanašajo na vinski pridelek in njegove stranske pridelke, je treba hraniti 5 let od datuma zadnjega vpisa in jih pokazati nadzornim organom, kadar to zahtevajo. Zapisnik je treba zaključiti vsako leto z 20. novembrom. Morebitne zaloge v tistem ča-

ITALIJANSKI PREVOD MARITAINOVE KNJIGE »KMET OD GARONNE«

(dalje s 6. strani)

lali. Norčuje se iz tistih, ki skušajo Cerkev za vsako ceno vriniti v evlucijski proces in koncept, kot na primer Theilhard de Chardin. Vendar pa njegovo delo ni polemika v pravem smislu besede, ampak globoko religiozno razmišljanje, porojeno iz ljubezni in resnične, pristne religiozne izkušnje. Iz te njegove knjige izžarevata iskrenost in resnost dela, kakor ga napišejo misleci ob koncu svojega življenja, kot je izjavil neki kritik, in v katero strnejo vsa svoja najiskrenejša spoznanja.

Nasprotniki pa očitajo Maritainu, da se v knjigi premalo ozira na delo teologov, ki so največ pripomogli k novemu, koncilskemu duhu v Cerkvi. Vendar pa Maritain, kot izhaja iz vse knjige, ni imel namena tolmačiti in komentirati koncilskih dokumentov, ampak je hotel zadeti tiste, ki se sklicujejo na koncil le zato, da bi prikrili, kako jim je postalo resnično krščanstvo prenaporno in bi ga radi prilagodili današnji potrošniški družbi, v kateri postaja vsaka žrtev pretežka in dozdevno nesmiselna.

su je treba prenesti na nov list zapisnika, ki se uvede vsako leto z 21. novembrom. Ob tem času je treba zaključiti zapisnik, katerega podatki služijo za vsakoletno obvezno prijavo vinskega pridelka.

REGISTER O VPISU IN ODPISU

Register o vpisu in odpisu vinskega pridelka — registro di carico e scarico — pa je obvezen za tiste pridelovalce, ki pridelujejo in prodajajo vino delno iz svojega, predvsem pa od kupljenega grozdja. Sicer je vodenje registra o vpisu in odpisu namenjeno prvenstveno trgovcem z vinom in drugih vinarskih proizvodov. Register sestoji v tem primeru iz več oštevilčenih listov, ki morajo biti opremljeni z žigom nadzornega organa. Register je treba voditi za vse proizvode, ki jih našteva čl. 35 odloka z dne 12. februarja 1965 št. 162 in čl. 4 odloka predsednika republike z dne 14. 12. 1961 št. 1315.

ZAKLJUČKI

Prepovedano je od 1. julija naprej držati v kletih suho grozdje, vina z nižjo alkoholno stopnjo od 8, proizvode, ki služijo pretvarjanju vinskega pridelka — glej zadevni seznam teh sredstev —. Nadalje je prepovedano pripravljanje manj močnih vin brez dovoljenja nadzornega urada itd. Za pojasnila o določilih in o nabavi omenjenih tiskovin naj se vinogradniki obrnejo na pristojna kmetijska nadzorništva.

Izvajanje zakonskih določil in vodenje zapisnikov oziroma registrov bosta nedvomno obremenili naše vinogradnike, toda vedeti moramo, da je edino na ta način moč zavarovati pristni pridelek in končno tudi ceno, ki jo pristni pridelek zasluži.

ŽENA IN DOM

MODA ZA JESEN IN ZIMO

Sredi julija so se, točni kot ura, spet zbrali v Rimu slavni italijanski krojači ter prikazali javnosti, kar je njihova fantazija spet rodila za prihodnjo sezono. Moramo pa reči, in to vedno tudi sami priznavajo, da se je njohav fantazija izčrpala, da je bilo na modnem repertoarju že vse prikazano, da presenetljivih modelov, ki bi bili res popolna novost, kreatorjeva roka ne nariše več. Vse se izpoje — bi človek rekel. Sicer so se pa tudi tokrat potrudili in vsaj v malenkostih, v podrobnostih poskali kaj originalnega in zanimivega.

Ženska moda je še vedno v znamenju praktičnosti. Kako tudi ne bi bila! Kako naj se obleče ženska, ki vedno pogosteje potuje z letalom ali — stopili smo v novi vesoljski vek — z vesoljsko ladjo na polet v vsemirje? V hlače vendar! In hlače so še vedno nesporno najbolj priljubljen del ženske garderobe in vsi krojači so jim posvetili posebno pažnjo. Hlačni kostimi, tute, jopiči, ki so lahko ohlapni ali tesni (podobni vojaškimi paradnim sukničjem) pridejo prav od jutra do večera. Spreminja se le blago, ki je za popoldan in večer bolj dragoceno. Kar se tiče oblek in kril, njihova dolžina je lahko mini ali maxi; »nude look« ni več kdo ve kaj v modi, veliko uspeha pa imajo živobarvni šali, klobuki ter letošnja novost — krokodilja koža, ki jo nekateri uporabljajo kot okras modelov. De Barentzen pa je kot svojo posebnost izdelal blago kot krokodilja koža in ga uporablja za dežne plašče ter za obleke.

Barve, ki prevladujejo na tej modni reviji so: bela, beige, črna, oranžna ter novost sezone: barva slive, ki je v zbirki San-Lorenzo žela še posebno velik uspeh v kombinacijah z rožnato in krema barvo.

Večerni modeli se od dnevnih bistveno ne razlikujejo; večina krojačev je letos opustila pretirano razkošje, čeprav se je videlo tu pa tam še vedno svetlikajoče se vezenje. Tkanine so izbrane, pogosto so brokati in šifoni, tako za obleke kot za hlačne kostime. Še vedno so, žal — za nekatere — na vrhuncu svoje slave dragoceni in ekstravagantni mini in maxi krzneni plašči.

Martina

Cesa so se učili v gimnaziji?

Ob koncu preteklega tedna je prišlo v kraju Silanus, 40 km od Nuora na Sardiniji, do strelnega spopada med policijo in roparsko tolpo, ki se je skrivala v nekem ovčjem hlevu. Po četrtturnem streljanju se je dvema roparjema posrečilo, da sta med metanjem ročnih bomb pobegnila v temo, drugih sedem pa je policija ujela. Šest jih je iz Silanusa, eden pa iz Oliene, neke druge vasi v provinci Nuoro. Med aretiranimi so štirje stari po 18, eden 19, eden 25 in eden 32 let. Med aretiranimi osemnajstletniki so trije študentje. Pobegnila pa sta po mnenju policije zloglasna roparja Giuseppe Sanna in Giuseppe Campana, ki veljata za voditelja banditizma na Sardiniji.

Preseneča zlasti — in to je italijanski tisk, zdaj že preveč navajen na taka poročila s Sardinije premalo poudaril — da so vsi prijete roparji tako mladi in da so med njimi kar trije študentje. Kako je to mogoče? Sodeč po njihovih letih, se da sklepati, da so pravkar dokončali srednjo šolo, morda še niti ne. Kako so zašli med roparje? Ali je ostala srednješolska vzgoja popolnoma brez učinka nanje, ko je vendar znano, da so v njej etične in humanistične vrednote še vedno močno poudarjene? Kakšne razmere morajo vladati v tistih sardinskih vaseh,

da se čutijo maturanti bolj pritegnjeni k najbolj proslulim roparskim poglavarjem in k zločinom kakor pa k tistemu mlademu izobraženstvu, ki si prizadeva, da bi reformiralo družbo?

To je skrivnost, ki si je iz skopih poročil v dnevnikih ni mogoče razrešiti. Vendar pa to ni prvo tako poročilo s Sardinije. Že lani so poročali od tam o univerzitetnih študentih, ki so bili člani tolpe, ki je ugrabljala bogate ljudi in zahtevala zanje odkupnino.

Cesa so se torej učili v šolah?

Novlec po svetu

V Jugoslaviji je prišlo do hudega spora med slovenskim podjetjem Gorenje in črnogorskim podjetjem Obod, ki oba izdelujeta pralnike in hladilnike. Gorenjevi so boljši in to razburja ravnatelje Oboda, ki dolže Gorenje neobjavljene konkurence — s tehnično boljšimi izdelki. O sporu se je razpisalo tudi slovensko časopisje.

V Zahodni Nemčiji je sprejela vlada nekaj ukrepov, da bi zavrla prenegel razmah gospodarstva in tako ohranila njegovo stabilnost.

V Italiji se je povečala industrijska proizvodnja v prvih petih mesecih letošnjega leta za 7,6 odst. Izvoz pa se je povečal za 22,3 odst. v primerjavi z istim razdobjem lanskega leta.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 3. avgusta, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Glasba za kitare; igra Lavrenčič; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Čarobni konj«; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Miklós Gyárfás: »Preizkušnje zvestobe«. Radijska igra; 16.15 Revija orkestrrov; 17.15 Ravnikovi samospjevi; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Simfonična pesnitev; Bednarik »Pratika«; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne: V starih časih »U kašen mešter ga boste dali, uoče«, pripravila Reharjeva; 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

♦ PONEDELJEK, 4. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; (17.35) Kaj bi rad videl in kam bi rad šel; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »J. Tomadini« iz Vidma; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Znani motivi; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Glasba od vsepovsod; 21.00 Odlomki iz svetovnih romanov; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti; Klarinetist Miha Gunzek, pri klavirju Lipovšek.

♦ TOREK, 5. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravljala Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncert; 19.10 Dogodivščine iz vsega sveta; 19.45 Zbor ljubljanske Radiotelevizije, vodi Simoniti; 20.00 Šport; 20.30 Donizetti »La favorita«, opera v 4 dej.

♦ SREDA, 6. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Najlepši trgi Italije; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; (17.35) Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (17): »Joule raziskuje toplotne učinke električnega toka«; (17.55) Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Ljudske pesmi; 19.10 Higiena in zdravje; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Šport; 20.30 Simf. koncert. Vodi Kjuder. Sodeluje flavtist Rupel. Mirk: Vidojka, uvertura; Mozart: Koncert za flavto in ork. v d duru; KV 314; Vrabec: Zdravica, za moški zbor in ork.; Punt, kantata za bas, mešani zbor in ork.; Gotovac: Kolo iz opere »Ero iz onega sveta« za ork. in mešan zbor. Izvajajo: orkester Glasbene matice iz Trsta, moški zbor »V. Mirk« s Proseka in Kontovela ter mešani zbor »J. Galus« iz Trsta. V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico.

♦ ČETRTEK, 7. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Umetniki o sebi: Elvira Kraljeva; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi; (17.35) Otroci na počitnicah; (17.55) Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; 18.50 Pesmi ameriškega Zahoda; 19.10 Iz mitologije filma; 19.20 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.30 Achille Torelli: »Scrollina«. Komedija; 22.00 Kvarteti; 22.25 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 8. avgusta, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Kam v nedeljo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Rinaldo De Benedetti: Pionirji elektrike (18): »Morse iznajde električni telegraf«; (17.55) Naši športniki; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 18.50 The Charleston Hot Peppers; 19.00 Otroci pojó; 19.10 Pesniški nazori; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45: »Beri, beri, rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; Gospodarstvo in delo; 20.45 Koncert operne glasbe; 22.00 Skladbe davnih dob; 22.10 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 9. avgusta, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.00 Tone Penko: »Gozdni sadeži«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot«, oddaja o prometni vzgoji; 16.05 V tričetrtinskem taktu; 16.45 H. C. Andersen: »Cesarjeva nova oblacila«; 17.20 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; (17.45) Moj prosti čas; (18.00) Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »T. Tomšič« iz Ljubljane, vodi Munih; 18.50 Trobentač Hirt; 19.10 Umetnik o sebi: Ondina Ota; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.45 Zora Saksida: »Beauty-case«. Radijska kriminalka.

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI Bibliografijo sestavil in uvodno študijo napisal **MARIJAN BRECELJ** ■ 26 ■

TRINKOV koledar za Beneške Slovence za leto 1953. [U- Josip Rustja.] Gorica. Samozaložba. Tiskarna Budin. 125 + (I) str. + ovoj. 14 x 10. Ilustr.

ba. Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. 160 str. + ovoj. 24 x 16,5. Ilustr.

224

LJUDSKI koledar 1955. (Uredil uredniški odbor SHLP. Odgovorni urednik Rudi Blažič (:Bia-gi:) Opremil Avgust Černigoj.) V Trstu. (»De-lo« Tiskarna T. S. Riva.) 95 + (I) str. + (XXIV) str. oglas. + ovoj. 23 x 17. Ilustr.

225

TRINKOV koledar za Beneške Slovence za leto 1955. [Urejuje Rado Bednarik.] Gorica. Založba: Rev. Val. Reven in delavci Beneške Slovenije v Belgiji. Tisk. Budin. 140+ (II) str. 15,4 x 10. Ilustr.

226

1956

GOSPODARSKI koledar za leto 1956. (Odgovorni urednik: inž. Janko Torkar, tehnični urednik: Lenard Adolf.) Ljubljana. (Redakcija »Nove proizvodnje«. Tiskarna »Jadran« v Kopru) 1955. (LVIII) + 244 + (LIV) str. + 13 pril. + ovoj. 28,5 x 20. Ilustr.

227

JADRANSKI koledar. S knjigami Prešernove knjižnice. (Uredil in odgovarja uredniški odbor. Ureditev: Koren Jože. Fotografije: Mario Magajna. Naslovna stran: Robert Hlavaty. Koledar: Damir Feigel.) V Trstu. Založništvo tržaškega tiska. Tiskarna zadruga tiskarjev »Graphis«. 224 + (XVI) str. + ovoj. 23 x 16,5. Ilustr.

228

KOLEDAR Družbe sv. Mohorja za prestopno leto 1956. [Opremil Slavko Pengov. Gorica.] Goriška Mohorjeva družba. Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. 160 str. + ovoj. 24 x 16,5. Ilustr.

228

SVETOGORSKI koledarček (Za prestopno leto 1956.) [Gorica 1956.] (4 + IV. ovoj.) str. 11 x 7. Ilustr.

230

(dalje)

S Tržaškega**NENADNA SMRT DOBREGA MOŽA**

V soboto smo pokopali na Opčinah Marija Simiča, lastnika mehanične delavnice za popravilo avtomobilov in bencinske črpalke v Narodni ulici. Star je bil šele 58 let. Zadel ga je kap. Rajni je imel dober značaj, za vsakogar je imel prijazno besedo ter je rad pomagal. Bil je zaveden mož in je svoja otroka vzgojil slovensko.

Da so ga imeli Openci radi, je pokazal njegov pogreb. Zapustil je ženo in dva že odrasla otroka, sina in hčerko. Naj v miru počiva. Družini pa naše sožalje.

—o—

Tudi letos bo priredila slovenska mladina v Trstu svoje športne igre, ki bodo že enajste.

Papež Pavel VI. bo prispel danes, v četrtek, na obisk v Ugando.

Znanstveniki v Houstonu si ogledujejo zdaj kamenje z Lune. Zdi se, da je po večini vulkanskega izvora. Med njimi je tudi takšno, kot ga je najti na Zemlji.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

1954

JADRANSKI koledar 1954. (Uredil uredniški odbor. Za ureditev odgovarja Drago Pahor. Slika na naslovni strani je reprodukcija dela kriškega rojaka Alberta Sirka in predstavlja kriški portič.) V Trstu. Založništvo tržaškega tiska. (Tiskarna Zadruga tiskarjev »Graphis«.) 162 + (X) str. 23+17. Ilustr.

218

KOLEDAR Družbe sv. Mohorja za navadno leto 1954. (Gorica). Goriška Mohorjeva družba. Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. 163 + (V) str. + ovoj. 24 x 17. Ilustr.

219

LJUDSKI koledar za navadno leto 1954. Izdala Slovensko-hrvatska Prosvetna zveza v Trstu. Uredil uredniški odbor SHPZ. Trst. »Delo« (»Globus I.« - Wien I.) 256 str. 23 x 17. Ilustr.

220

TRINKOV koledar za Beneške Slovence za leto 1954. [Uredil Rado Bednarik.] Gorica, Val. Reven in delavci Beneške Slovenije - Belgija. Tisk. Budin. 127 str. + ovoj. 14 x 10. Ilustr.

221

1955

GOSPODARSKI koledar za leto 1955. (Odgovorni urednik: inž. Janko Torkar, tehnični urednik: Lenard Adolf.) Ljubljana. (Redakcija »Nove proizvodnje«. Tiskarna »Jadran« v Kopru) 1954. (CL) + 219 + (LXVI) + 13 pril. + ovoj. 28,5 x 20. Ilustr.

222

JADRANSKI koledar 1955. S knjigami Prešernove knjižnice. (Uredil uredniški odbor. Za ureditev odgovarja Drago Pahor. Uredil: Koren Jože, izdelal Srečko Zupan. Lomljenje: Karel Žnidaršič.) V Trstu. Založništvo tržaškega tiska. (Tiskarna zadruga tiskarjev »Graphis«.) 240 + (VII) str. 23,2 x 16,5. Ilustr.

223

KOLEDAR družbe sv. Mohorja za navadno leto 1955. [Platnice in mesečna zaglavja Slavko Pengov. Gorica.] Goriška Mohorjeva druž-

Kako žive slovenski delavci na Švedskem

(Nadaljevanje s 3. strani)

leposlaništvo v Stockholmu bi se moralo pozanimati za to, da švedske policijske oblasti ne bodo kratile slovenskim in morda tudi drugim jugoslovanskim delavcem take samo po sebi razumljive človeške in tudi državljanske pravice, kakor je narodnostni čut in priznanje k državnopravno priznanemu narodu.

Vse to povzroča, da se slovenski delavci na Švedskem v materialnem pogledu sicer ne morejo pritoževati, tudi v socialnem pogledu uživajo vse pravice, da pa se v duhovnem in narodnem pogledu čutijo zapostavljene in osamljene ter si želijo, da bi bila domovina kmalu v stanju, da bi jim mogla nuditi dovolj dela in zaslužka doma. Vsi bi se radi vrnili v Slovenijo, če bi našli primerno plačano delo doma.

K o n e c